

**KOMENDA GŁÓWNA
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ
BIURO SZKOLENIA**

**PROGRAM SZKOLENIA PODSTAWOWEGO
STRAŻAKÓW RATOWNIKÓW
OCHOTNICZYCH STRAŻY POŻARNYCH**

Warszawa 2015

Opracowanie merytoryczne:

st. bryg. Ireneusz KRÓLIK – KG PSP
st. bryg. Tomasz NACZAS – KG PSP
st. bryg. Janusz SZYLAR – KW PSP Warszawa
bryg. Robert ŁAZAJ – CS PSP Częstochowa
mł. bryg. Krzysztof RASZEWSKI – KW PSP Łódź
st. kpt. Artur SZEWCZYK – SA PSP Kraków
st. kpt. Witold CHOJNACKI – KW PSP Kraków
kpt. Mariusz IDZIK – KP PSP Proszowice

Opracowanie metodyczne:

Magdalena STAJSZCZAK – KG PSP
st. kpt. Witold CHOJNACKI – KW PSP Kraków

SPIS TREŚCI

I.	ZAŁOŻENIA DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZE	5
1.	Cel szkolenia	5
2.	Sylwetka absolwenta	5
3.	Warunki przyjęcia na szkolenie	6
4.	Uprawnienia	6
II.	REALIZACJA PROCESU DYDAKTYCZNEGO	7
1.	Organizacja szkolenia.....	7
2.	Zalecenia i wskazówki metodyczne.....	8
3.	Plan nauczania	10
III.	TREŚCI KSZTAŁCENIA.....	11
1.	Struktura i organizacja ochrony przeciwpożarowej, Ochotniczych Straży Pożarnych oraz ochrony ludności	11
2.	Służba wewnętrzna. Musztra.....	11
3.	Sprzęt ratowniczy i podręczny sprzęt gaśniczy	12
4.	Sprzęt i armatura do podawania wody i piany.....	12
5.	Drabiny pożarnicze przenośne	13
6.	Ratowniczy sprzęt mechaniczny	13
7.	Ubrania ochronne	13
8.	Agregaty prądotwórcze i oddymiające.....	14
10.	Podstawy fizykochemii spalania	14
11.	Spalanie wybuchowe	15
12.	Pożar i jego rozwój	15
13.	Materiały niebezpieczne	15
14.	Sorbenty, neutralizatory i dyspergenty	16
15.	Zadania strażaków w zastępie	16
16.	Podstawy organizacji akcji gaśniczej.....	16
17.	Rozwijanie linii i zajmowanie stanowisk gaśniczych	16
18.	Gaszenie pożarów oraz środki gaśnicze	17
19.	Formy działań gaśniczych	17
20.	Taktyka zwalczania pożarów wewnętrznych i zewnętrznych.....	17
21.	Taktyka zwalczania pożarów w transporcie drogowym.....	18
22.	Ratownictwo i ewakuacja podczas pożarów	18
23.	Wypadki drogowe - statystyka i przyczyny	18
24.	Budowa pojazdów samochodowych	19
25.	Ratownicze zestawy hydrauliczne	19
26.	Ratownicze zestawy pneumatyczne.....	19
27.	Organizacja akcji ratownictwa technicznego na szlakach komunikacyjnych	20
28.	Metody uwalniania osób poszkodowanych z samochodów osobowych, ciężarowych oraz autobusów.....	20
29.	Postępowanie w czasie akcji z występowaniem substancji niebezpiecznych.....	20
30.	Postępowanie ratownicze w czasie innych akcji komunikacyjnych.....	21
31.	Działania ratownicze podczas innych miejscowych zagrożeń	21

32.	Klasyfikacja i ogólna charakterystyka budowli hydrotechnicznych śródlądowych i morskich..	21
34.	Działania ratownicze i zabezpieczające podczas powodzi	22
35.	Łączność bezprzewodowa i alarmowanie	22
36.	Wydawanie sygnałów i poleceń uczestnikom ruchu lub innym osobom znajdującym się na drodze	22
37.	Pierwsza pomoc przedmedyczna	23
38.	Egzamin	23
IV.	Literatura.....	23

.....

I. ZAŁOŻENIA DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZE

1. Cel szkolenia

Celem szkolenia jest przygotowanie członków Ochotniczych Straży Pożarnych do:

- nabycia wiedzy i umiejętności przez członków Ochotniczych Straży Pożarnych do wykonywania podstawowych czynności ratowniczych, w tym gaśniczych, właściwych dla rot w zastępie w ramach wyposażenia własnego jednostki OSP;
- sprawnego i bezpiecznego wykonywania podstawowych czynności ratowniczych określonych w treściach programu szkolenia;
- sprawnego i bezpiecznego wykonywania podstawowych czynności ratowniczych podczas powodzi;
- prowadzenia łączności w sieciach radiowych UKF Państwowej Straży Pożarnej;
- kierowania ruchem drogowym podczas działań ratowniczych.

2. Sylwetka absolwenta

Po ukończeniu szkolenia słuchacz powinien:

a) w sferze poznawczej:

- znać zasady organizacji ochrony przeciwpożarowej, Ochotniczych Straży Pożarnych;
- przestrzegać służby wewnętrznej;
- omówić zagrożenia występujące podczas działań ratowniczych;
- scharakteryzować rozwój pożarów i zjawisk im towarzyszącym;
- znać zasady eksploatacji i obsługi wyposażenia technicznego wykorzystywanego w działaniach ratowniczych w tym gaśniczych przez jednostki OSP;
- omówić konstrukcję oraz budowę pojazdów w ruchu drogowym;
- scharakteryzować rodzaje stosowanych materiałów w pojazdach drogowych i ich wpływ na bezpieczeństwo działań;
- znać zasady postępowania w ramach rot podczas działań gaśniczych oraz ratowniczych w transporcie drogowym;
- oceniać zachowanie się materiałów i konstrukcji budowlanych w warunkach pożaru;
- znać zasady łączności z zastosowaniem znaków gestowych;
- omówić zasady prowadzenia łączności w sieciach radiowych UKF Państwowej Straży Pożarnej;
- znać zasady ewakuacji strażaków, osób poszkodowanych, osób z dysfunkcjami, zwierząt i mienia;
- omawiać typowe budowle hydrotechniczne i najczęstsze przyczyny ich awarii;
- wskazać rodzaje podtopień, wezbrań, i powodzi;
- omówić fazy powodzi; rozpoznawać uszkodzenia budowli hydrotechnicznych;
- wskazać zagrożenia epidemiologiczne związane z powodzią.
- omówić podstawy kierowania ruchem drogowym podczas działań ratowniczych;
- znać zasady udzielania podstawowej pierwszej pomocy przedmedycznej.

b) w sferze praktycznej:

- rozpoznawać zagrożenia, mogące stanowić niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia mienia i środowiska;
- zabezpieczać i oznakować miejsca działań ratowniczych;
- wykorzystywać teren i jego właściwości dla potrzeb akcji ratowniczych;
- przygotować do pracy i obsługi sprawić sprzęt wyposażenia technicznego wykorzystywanego w działaniach ratowniczych, w tym gaśniczych, przez jednostki OSP;
- prowadzić działania ratownicze, w tym gaśnicze z zachowaniem zasad bezpieczeństwa;
- wykonywać czynności w ramach rot podczas działań gaśniczych oraz ratowniczych w transporcie drogowym;
- prowadzić korespondencję z zastosowaniem znaków gestowych;
- prowadzić korespondencję radiową podczas akcji ratowniczych, w tym gaśniczych;
- składać meldunki o rozwoju sytuacji i przebiegu działań;
- omawiać metody i sposoby ewakuacji strażaków, osób poszkodowanych, osób z dysfunkcjami, zwierząt i mienia;
- stosować techniki wydobywania poszkodowanych z uszkodzonych pojazdów drogowych;
- ratować i ewakuować zagrożonych ludzi, zwierzęta i mienie;
- zabezpieczyć uszkodzone obiekty budowli hydrotechnicznych;
- prowadzić czynności ratownicze w tym nieść pomoc humanitarną na terenie powodziowym;
- likwidować zdarzenia o charakterze podtopień lokalnych;
- wydawać sygnały i polecenia uczestnikom ruchu lub innym osobom znajdującym się na drodze;
- udzielać pomocy przedmedycznej.

c) w sferze motywacyjnej mieć ukształtowane postawy:

- zdyscyplinowania;
- gotowości do działania;
- solidarności i koleżeństwa;
- odpowiedzialności za zdrowie i życie własne, innych ratowników, osób zagrożonych;
- odpowiedzialności za stan środowiska naturalnego.

3. Warunki przyjęcia na szkolenie

Kandydat na szkolenie powinien posiadać:

- skierowanie wg. wzoru określonego w „Zasadach organizacji szkoleń członków Ochotniczych Straży Pożarnych biorących bezpośredni udział w działaniach ratowniczych”;
- wiek - ukończone 18 lat i nie przekroczone 65 lat;

4. Uprawnienia

Absolwent szkolenia uprawniony jest do prowadzenia podstawowych czynności ratowniczych w ramach zastępu podczas działań ratowniczych z wykorzystaniem sprzętu i wyposażenia technicznego przewidzianego w programie szkolenia, w tym urządzeń nadawczo – odbiorczych właściwych dla sieci radiowych UKF Państwowej Straży Pożarnej, prowadzenia działań ratowniczych podczas powodzi, wydawania sygnałów i poleceń uczestnikom ruchu lub innym osobom znajdującym się na drodze w ramach wykonywania działań ratowniczych, o ile zostaną spełnione następujące warunki:

- ukończył szkolenie wstępne z zakresu BHP;
- posiadania zaświadczenie lekarskie orzekające zdolność do bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi w tym zakresie;
- posiada ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków;
- posiada wyposażenie w umundurowanie i sprzęt zgodny z dopuszczeniem do stosowania w jednostkach ochrony przeciwpożarowej;
- w ramach szkolenia strażak nabył wiedzę i umiejętności w zakresie eksploatacji i obsługi danego wyposażenia technicznego;
- nie są wymagane dodatkowe uprawnienia państwowe na eksploatację i obsługę wyposażenia technicznego;
- strażak ratownik OSP zapoznał się z instrukcją obsługi danego wyposażenia technicznego w jednostce macierzystej OSP.

II. REALIZACJA PROCESU DYDAKTYCZNEGO

1. Organizacja szkolenia

1. Szkolenie należy przeprowadzić zgodnie z „Zasadami organizacji szkoleń członków Ochotniczych Straży Pożarnych biorących bezpośredni udział w działaniach ratowniczych”.
2. Podstawą organizacji procesu dydaktycznego jest plan nauczania. Podstawową formą nauczania jest lekcja, której odpowiada jedna godzina dydaktyczna, trwająca 45 minut. Dopuszcza się łączenie dwóch jednostek lekcyjnych.
3. Na realizację programu szkolenia przewidziano 126 godzin zajęć dydaktycznych, w tym:
 - zajęcia dydaktyczne – 120 godzin dydaktycznych;
 - egzamin – 6 godzin dydaktycznych.
4. Zakres tematyczny szkolenia abonentów sieci radiowych UKF Państwowej Straży Pożarnej włączono w szkolenie podstawowe strażaków ratowników Ochotniczych Straży Pożarnych. Zdanie egzaminów końcowych szkolenia podstawowego strażaków ratowników Ochotniczych Straży Pożarnych potwierdza nabyte uprawnienia z zakresu obsługi sieci radiowych UKF PSP i uprawniają do pracy w/w sieci radiowej podczas wykonywania działań ratowniczych.
5. Szkolenie w zakresie wydawanie sygnałów i poleceń uczestnikom ruchu lub innym osobom znajdującym się na drodze należy realizować podczas szkolenia podstawowego strażaków ratowników Ochotniczych Straży Pożarnych. Przedmiotowe zagadnienia należy realizować w oparciu o treści programowe zawarte w załączniku nr 3 do Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 lipca 2010 r. w sprawie kierowania ruchem drogowym (Dz. U. 2010 nr 123 poz. 840).
6. Zajęcia praktyczne (test wydolnościowy i ćwiczenie) w ramach tematyki "**Sprzęt ochrony dróg oddechowych**" podczas szkolenia podstawowego strażaków ratowników Ochotniczych Straży Pożarnych należy realizować w komorze dymowej będącej na wyposażeniu szkół i komend wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej zgodnie z regulaminem danej komory.
7. Dopuszcza się realizację zajęć praktycznych określonych w pkt. 6 w komorach dymowych, należących do innych podmiotów krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego. Decyzja w przedmiotowym zakresie należy do organizatora szkolenia.

8. Dopuszcza się realizację zajęć praktycznych określonych w pkt. 6 w symulatorach pożarowych będących na wyposażeniu szkół i komend wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej zgodnie z regulaminem. Decyzja w przedmiotowym zakresie należy do organizatora szkolenia.
9. Z przeprowadzonego egzaminu końcowego sporządza się dokumentację zgodną z "Zasadami organizacji szkoleń członków Ochotniczych Straży Pożarnych biorących bezpośredni udział w działaniach ratowniczych".

2. Zalecenia i wskazówki metodyczne

1. Szkolenie może odbywać się w systemie dziennym bądź zaocznym, przy czym wielkość grupy uczestników szkolenia nie może przekraczać 40 osób.
2. Zajęcia praktyczne należy prowadzić z zachowaniem zasady jeden instruktor na grupę (**4-10 słuchaczy**) stosownie do realizowanej tematyki, uwzględniając wskazówki do poszczególnych tematów.
3. Należy zapewnić warunki do realizacji celów dydaktycznych poprzez stosowanie różnorodnych form organizacji procesu nauczania. Skuteczność procesu dydaktycznego wymaga łączenia metod podających z metodami aktywizującymi.
4. W procesie nauczania należy uwzględniać obowiązujące zasady nauczania oraz racjonalnie łączyć różne metody nauczania.
5. W procesie kształtowania umiejętności słuchaczy powinny wystąpić następujące etapy:
 - uświadomienie słuchaczom nazwy i znaczenia danej umiejętności;
 - sformułowanie na podstawie opanowanych wiadomości reguł, algorytmów postępowania;
 - pokaz wykonania danej czynności przez instruktora;
 - wykonanie pierwszych czynności przez słuchacza pod stałą kontrolą instruktora;
 - systematyczne i samodzielne wykonywanie przez słuchacza ćwiczeń odpowiednio rozłożonych w czasie.
6. Podczas planowania zajęć praktycznych należy zwrócić uwagę na ich właściwą organizację, a w tym w szczególności na zapewnienie:
 - odpowiednio przygotowanej pozoracji zdarzenia/sytuacji do założenia;
 - niezbędnego sprzętu;
 - właściwych warunków bezpieczeństwa i higieny pracy.
7. Ćwiczenia prowadzić należy w różnych warunkach terenowych (teren otwarty, teren zurbanizowany, przestrzeń ograniczona, różne ukształtowanie terenu, instalacje technologiczne, zbiorniki, cieciki wodne) i atmosferycznych.
8. Zajęcia praktyczne należy poprzedzić odprawą instruktorsko-metodyczną, którą prowadzi kierownik ćwiczeń. Celem odprawy jest zapoznanie słuchaczy z tematyką i celem ćwiczeń, omówienie ich przebiegu oraz wskazanie zagrożeń mogących wystąpić podczas realizacji zajęć.

9. W czasie trwania ćwiczeń instruktor na bieżąco kontroluje w grupach poprawność wykonywania zadań i koryguje zauważone błędy i nieprawidłowości. Na zakończenie ćwiczeń, w ramach instruktażu końcowego, instruktor podsumowuje zajęcia, sprawdza stopień przyswojenia wiedzy i umiejętności, analizuje i omawia popełnione w czasie ćwiczeń błędy i przyczyny ich występowania oraz wskazuje prawidłowy sposób wykonania zadania.
10. Należy inspirować słuchaczy do systematycznego uaktualniania, pogłębiania i rozszerzania wiedzy, a zwłaszcza w toku dalszego doskonalenia umiejętności, prowadzonego w jednostkach macierzystych oraz w formie samokształcenia kierunkowego z zastosowaniem e-learningu.
11. Zagadnienia bezpieczeństwa i higieny pracy powinny być zintegrowane z tematyką prowadzonych zajęć. W procesie nauczania należy zwracać uwagę na istniejące lub mogące wystąpić zagrożenia oraz wskazywać na sposoby bezpiecznego wykonywania zadań.
12. Szczegółowe zalecenia i wskazówki metodyczne znajdują się przy poszczególnych tematach.
13. Zajęcia teoretyczne w ramach tematyki "**Sprzęt ochrony dróg oddechowych**" należy umiejętnie łączyć z co najmniej 2 dwoma godzinami zajęć praktycznych, tworząc blok tematyczny, który przygotowuje słuchacza do odbycia zajęć praktycznych w komorze dymowej.
14. Egzamin w części teoretycznej, należy przeprowadzić w formie pisemnej z uwzględnieniem zagadnień związanych wydawaniem sygnałów i poleceń uczestnikom ruchu lub innym osobom znajdującym się na drodze, uwzględniając treści programowe zawarte w załączniku nr 3 do Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 lipca 2010 r. w sprawie kierowania ruchem drogowym (Dz. U. 2010 nr 123 poz. 840 z póź. zm.).

3. Plan nauczania

L.p.	Temat	T	P	R
1.	Struktura i organizacja ochrony przeciwpożarowej, Ochotniczych Straży Pożarnych oraz ochrony ludności	2	-	2
2.	Służba wewnętrzna. Musztra	1	2	3
3.	Sprzęt ratowniczy i podręczny sprzęt gaśniczy	2	2	4
4.	Sprzęt i armatura do podawania wody i piany	2	3	5
5.	Drabiny pożarnicze przenośne	1	2	3
6.	Ratowniczy sprzęt mechaniczny	2	6	8
7.	Ubrania ochronne	1	-	1
8.	Agregaty prądotwórcze i oddymiające	1	1	2
9.	Sprzęt ochrony dróg oddechowych	2	8	10
10.	Podstawy fizykochemii spalania	2	-	2
11.	Spalanie wybuchowe	2	-	2
12.	Pożar i jego rozwój	2	-	2
13.	Materiały niebezpieczne	1	-	1
14.	Sorbenty, neutralizatory i dyspergenty	1	-	1
15.	Zadania strażaków w zastępie	1	-	1
16.	Podstawy organizacji akcji gaśniczej	1	-	1
17.	Rozwijanie linii i zajmowanie stanowisk gaśniczych	1	2	3
18.	Gaszenie pożarów oraz środki gaśnicze	1	2	3
19.	Formy działań gaśniczych	1	-	1
20.	Taktyka zwalczania pożarów wewnętrznych i zewnętrznych	2	6	8
21.	Taktyka zwalczania pożarów w transporcie drogowym	2	-	2
22.	Ratownictwo i ewakuacja podczas pożarów	2	4	6
23.	Wypadki drogowe - statystyka i przyczyny	1	-	1
24.	Budowa pojazdów samochodowych	2	-	2
25.	Ratownicze zestawy hydrauliczne	2	4	6
26.	Ratownicze zestawy pneumatyczne	2	4	6
27.	Organizacja akcji ratownictwa technicznego na szlakach komunikacyjnych	1	2	3
28.	Metody uwalniania osób poszkodowanych z samochodów osobowych, ciężarowych oraz autobusów	2	6	8
29.	Postępowanie w czasie akcji z występowaniem substancji niebezpiecznych	1	-	1
30.	Postępowanie ratownicze w czasie innych akcji komunikacyjnych	2	-	2
31.	Działania ratownicze podczas innych miejscowych zagrożeń	1	-	1
32.	Klasyfikacja i ogólna charakterystyka budowli hydrotechnicznych śródlądowych i morskich	2	-	2
33.	Zjawisko powodzi	1	-	1
34.	Działania ratownicze i zabezpieczające podczas powodzi	3	-	3
35.	Łączność bezprzewodowa i alarmowanie	1	2	3
36.	Wydawanie sygnałów i poleceń uczestnikom ruchu lub innym osobom znajdującym się na drodze	1	3	4
37.	Pierwsza pomoc przedmedyczna	2	4	6
38.	Egzamin	2	4	6
	Razem	59	67	126

III. TREŚCI KSZTAŁCENIA

1. Struktura i organizacja ochrony przeciwpożarowej, Ochotniczych Straży Pożarnych oraz ochrony ludności – 2T

Materiał nauczania:

Jednostki organizacyjne ochrony przeciwpożarowej i ich zadania. Podstawy prawne funkcjonowania OSP i ZOSP RP. Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy. Zadania OSP w powszechnym systemie ochrony ludności.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- wymienić podstawowe regulacje prawne o działalności OSP;
- wymienić i scharakteryzować podstawowe zadania statutowe OSP;
- scharakteryzować podstawowy cel ochrony przeciwpożarowej i sposoby jego realizacji;
- wymienić podstawowe prawa i obowiązki strażaka ratownika OSP;
- wymienić jednostki ochrony przeciwpożarowej, przedstawić zasady ich funkcjonowania i finansowania;
- przedstawić zasady funkcjonowania KSRG na terenie gminy, powiatu i województwa;
- przedstawić zasady współpracy OSP z innymi podmiotami ratowniczymi;
- opisać rolę systemu ochrony ludności na terenie gminy.

2. Służba wewnętrzna. Musztra – 1T, 2P

Materiał nauczania:

Funkcyjni OSP i ich dystynkcje. Zasady noszenia umundurowania i zachowania się w mundurze. Musztra indywidualna i zespołowa. Zasady wykonywania rozkazów.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- rozróżnić dystynkcje funkcyjnych OSP;
- wymienić rodzaje umundurowania i jego przeznaczenie;
- dobrać umundurowanie w zależności od okoliczności;
- opisać pojęcie alarmu i właściwie zachować się po jego ogłoszeniu;
- opisać zadania poszczególnych funkcyjnych OSP;
- wykonać komendy zgodnie z regulaminem musztry;
- przyjąć postawę zasadniczą i swobodną;
- wykonać zwrot w prawo, w lewo, w tył;
- wykonać w szyku krycie, równanie, odstępowanie, łączenie;
- wykonać marsz krokiem zwykłym i krokiem defiladowym;
- wykonać zwroty w miejscu i w marszu oraz zatrzymać się;
- wystąpić z szyku;
- zmienić miejsce w szyku;
- oddać honory w różnych okolicznościach;
- zastosować niezbędne elementy musztry przy realizowaniu różnych form ceremoniału pożarniczego;
- zastosować podstawowe zasady ceremoniału pożarniczego.

3. Sprzęt ratowniczy i podręczny sprzęt gaśniczy – 2T, 2P

Materiał nauczania:

Podział na grupy i przeznaczenie poszczególnego sprzętu pożarniczego. Skład poszczególnych grup sprzętu pożarniczego. Przeznaczenie i podział podręcznego sprzętu gaśniczego. Rodzaje podręcznego sprzętu gaśniczego. Podział gaśnic przenośnych i gaśnic przewoźnych. Budowa gaśnic przenośnych i gaśnic przewoźnych. Zasady stosowania podręcznego sprzętu gaśniczego;

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- wymienić grupy sprzętu pożarniczego;
- omówić przeznaczenie poszczególnych grup sprzętu pożarniczego;
- wymienić sprzęt wchodzący w skład poszczególnych grup sprzętu pożarniczego;
- wymienić i scharakteryzować podręczny sprzęt gaśniczy;
- omówić podstawowe elementy budowy gaśnic;
- omówić przeznaczenie podręcznego sprzętu gaśniczego,
- wymienić rodzaje i przeznaczenie podręcznego sprzętu gaśniczego;
- wymienić typy gaśnic przenośnych i gaśnic przewoźnych;
- rozróżnić i omówić elementy budowy poszczególnych typów gaśnic przenośnych, gaśnic przewoźnych;
- objaśnić informacje zawarte na etykiecie gaśnic przenośnych, gaśnic przewoźnych i hydronetki.

4. Sprzęt i armatura do podawania wody i piany – 2T, 3P

Materiał nauczania:

Rodzaje węży ssawnych i tłocznych. Rodzaje i przeznaczenie armatury wodnej i pianowej. Ogólna budowa. Podstawowe parametry sprzętu i armatury wodnej i pianowej. Sprawianie sprzętu i armatury wodnej. Obsługa i konserwacja.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- omówić przeznaczenie armatury wodnej;
- omówić przeznaczenie prądownic pianowych;
- omówić przeznaczenie wytwornic pianowych;
- omówić przeznaczenie generatorów piany lekkiej;
- omówić przeznaczenie działek wodno-pianowych;
- omówić przeznaczenie zasysaczy liniowych;
- wymienić i rozróżnić elementy budowy poszczególnego sprzętu i armatury wodnej;
- wymienić podstawowe parametry sprzętu i armatury wodnej i pianowej;
- sprawić sprzęt i armaturę wodną i pianową w tym min:
 - rozwinąć pożarnicze węże tłoczne z kręgu podwójnego;
 - połączyć ze sobą i rozłączyć pożarnicze węże tłoczne;
 - odvodnić pożarnicze węże tłoczne podczas zwijania alarmowego linii węzowych;
 - zwinąć pożarnicze węże tłoczne w krąg podwójny i pojedynczy;
 - rozwinąć pożarnicze węże tłoczne i połączyć je z rozdzielaczem i prądownicą, prądownicą pianową, wytwornicą, nasadami motopomp/autopomp i nasadami hydrantów i nasadami hydrantów;
 - zastosować mostki przejazdowe, siodełka, podpinkę;
 - sprawić linię ssawną do motopompy/autopompy;
- wytworzyć pianę gaśniczą: ciężką, średnią i lekką przy użyciu sprzętu pianotwórczego, z zastosowaniem zasysacza liniowego i dozownika środka pianotwórczego samochodu pożarniczego;

- przeprowadzić bieżącą konserwację sprzętu;
- omówić zasady bezpiecznej pracy ze sprzętem.

5. Drabiny pożarnicze przenośne – 1T, 2P

Materiał nauczania:

Rodzaje drabin pożarniczych i ich przeznaczenie. Budowa poszczególnych typów drabin pożarniczych przenośnych. Sprawianie drabin przenośnych. Zabezpieczenie ratowników i linii wężowych.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- wymienić rodzaje drabin przenośnych oraz ich przeznaczenie;
- wymienić i rozróżnić rodzaje drabin pożarniczych przenośnych;
- omówić przeznaczenie poszczególnych rodzajów drabin pożarniczych przenośnych;
- wymienić zasady bhp podczas sprawiania drabin pożarniczych;
- sprawić drabiny pożarnicze;
- wejść i zejść po drabinie oraz zabezpieczyć się podczas podawania prądów gaśniczych;
- prowadzić i zabezpieczać linie wężowe na drabinach;
- zastosować zasady bhp podczas sprawiania i pracy na drabinach.

6. Ratowniczy sprzęt mechaniczny – 2T, 6P

Materiał nauczania:

Rodzaje sprzętu mechanicznego i jego przeznaczenie (pilarka łańcuchowa, przecinarka tarczowa, młot udarowy, wyciągarki samochodowe i ręczne). Podstawowa budowa. Zasady bezpieczeństwa i higieny pracy. Obsługa i konserwacja bieżąca. Zasady pracy piłami. Techniki przerzynki drzew. Techniki cięcia betonu i stali.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- wymienić i omówić przeznaczenie ratowniczego sprzętu mechanicznego;
- omówić podstawową budowę i zasady bhp podczas przygotowania do pracy i eksploatacji sprzętu mechanicznego;
- wymienić zasady uruchamiania, sprawdzania naciągu łańcucha, uzupełniania paliwa i oleju, obsługi filtra powietrza i świecy zapłonowej pilarek łańcuchowych;
- omówić technikę i wykonać cięcie piłkami do drewna: przerzynka drzewa leżącego, usuwanie złomów i wykrotów, obcinanie gałęzi;
- wymienić zasady uruchamiania, sprawdzania naciągu paska, uzupełniania paliwa, obsługi filtra powietrza i świecy zapłonowej, regulacji gaźnika, wymiany i doboru tarczy w przecinarkach tarczowych;
- omówić technikę i wykonać cięcie piłami do betonu i stali;
- omówić przeznaczenie młota udarowego i udarowo-obrotowego, wyciągarki silnikowej i ręcznej;
- wykonać pracę sprzętem mechanicznym.

7. Ubrania ochronne – 1T

Materiał nauczania:

Typy ubrań chroniących przed czynnikami chemicznymi. Zasady przygotowania do pracy i zasady pracy w ubraniach chroniących przed czynnikami chemicznymi. Zasady zdejmowania ubrań chroniących przed czynnikami chemicznymi. Bieżąca konserwacja ubrań chroniących przed czynnikami chemicznymi.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- wymienić typy i rozróżnić elementy budowy ubrań specjalnych chroniących przed czynnikami chemicznymi;
- omówić zasady przygotowania do pracy i pracy w ubraniach specjalnych chroniących przed czynnikami chemicznymi – typ 2 i 3;
- omówić zasady konserwacji ubrań specjalnych chroniących przed czynnikami chemicznymi.

8. Agregaty prądotwórcze i oddymiające – 1T, 1P**Materiał nauczania:**

Przeznaczenie i rodzaje agregatów prądotwórczych i oddymiających. Dokumentacja techniczna. Przygotowanie do pracy agregatów prądotwórczych i oddymiających. Podstawowa obsługa agregatów prądotwórczych i oddymiających podczas zasilania odbiorników energii elektrycznej.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- omówić przeznaczenie agregatów prądotwórczych i oddymiających;
- wymienić rodzaje agregatów prądotwórczych i oddymiających stosowanych przez Ochotnicze Straże Pożarne;
- przeprowadzić oddymianie przy wykorzystaniu agregatu oddymiającego.
- zasilić odbiornik energii elektrycznej stosując agregat prądotwórczy.

9. Sprzęt ochrony dróg oddechowych – 2T, 8P**Materiał nauczania:**

Cel i zakres stosowania sprzętu ochrony dróg oddechowych. Dokumentacja techniczna. Zapotrzebowanie i zużycie powietrza. Skutki niedotlenienia. Rodzaje i budowa aparatów powietrznych. Zasady pracy w aparatach powietrznych. Test w komorze dymowej.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- określić cel i zakres stosowania sprzętu ochrony dróg oddechowych;
- omówić proces zapotrzebowania i zużycia powietrza oraz skutki niedotlenienia;
- omówić możliwości wykorzystania aparatów powietrznych podczas działań ratowniczych;
- omówić rodzaje i ogólną budowę aparatów powietrznych;
- wykonać czynności sprawdzające aparat powietrzny przed przystąpieniem do pracy;
- pracować bezpiecznie w aparacie powietrznym;
- stosować technikę ewakuacji osoby poszkodowanej z użyciem aparatu powietrznego.

10. Podstawy fizykochemii spalania – 2T**Materiał nauczania:**

Proces spalania. Spalanie płomieniowe i bezpłomieniowe. Budowa płomienia. Charakterystyka spalania ciał stałych, cieczy i gazów. Metody i sposoby przerywania procesu spalania. Wyrzut i wykipienie cieczy.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- wymienić czynniki determinujące proces spalania;
- wyjaśnić na podstawie przykładu spalanie płomieniowe;
- wyjaśnić na podstawie przykładu spalanie bezpłomieniowe;
- omówić budowę płomienia;

- rozróżnić spalanie płomieniowe, tlenie i żarzenie;
- omówić przebieg spalania wybranych ciał stałych, cieczy i gazów;
- wskazać metody i sposoby przerywania procesu spalania;
- omówić zjawisko wyrzutu i wykipienia cieczy.

11. Spalanie wybuchowe – 2T

Materiał nauczania:

Podstawy spalania wybuchowego gazów i cieczy. Wybuch fizyczny i chemiczny. Granice wybuchowości. Spalanie wybuchowe pyłów. Zjawiska towarzyszące (przyrost temperatury, generowanie odłamków).

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- wyjaśnić mechanizm spalania wybuchowego gazów;
- podać różnice między wybuchem fizycznym a chemicznym;
- wskazać znaczenie dolnej/górnej granicy wybuchowości dla gazów i cieczy palnych;
- wyjaśnić zagrożenia pożarowo – wybuchowe związane ze spalaniem pyłów;
- scharakteryzować zjawiska towarzyszące spalaniu wybuchowemu.

12. Pożar i jego rozwój – 2T

Materiał nauczania:

Zjawisko pożaru. Grupy pożarów. Fazy pożaru. Pożary wewnętrzne i zewnętrzne. Zjawiska towarzyszące rozwojowi pożaru wewnętrznego i zewnętrznego (rozgorzenie, wsteczny ciąg płomieni).

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- zdefiniować zjawisko pożaru;
- wymienić i omówić grupy pożarów;
- omówić i rozróżnić fazy pożaru;
- dokonać podziału pożarów wewnętrznych i zewnętrznych oraz je scharakteryzować;
- omówić rozkład temperatur w pożarach wewnętrznych;
- omówić zagrożenia dla ratownika występujące podczas procesu spalania;
- scharakteryzować zjawisko rozgorzenia;
- scharakteryzować zjawisko wstecznego ciągu płomieni.

13. Materiały niebezpieczne – 1T

Materiał nauczania:

Materiał niebezpieczny, zagrożenie chemiczne. Źródła zagrożeń chemicznych, radiacyjnych, biologicznych. Rozprzestrzenianie się uwalnianych podczas katastrof i awarii materiałów niebezpiecznych. Oddziaływanie materiałów niebezpiecznych na człowieka, środowisko.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- scharakteryzować materiały niebezpieczne, zagrożenia chemiczne;
- wskazać źródła zagrożeń ze strony chemicznych materiałów niebezpiecznych;
- omówić mechanizm rozprzestrzeniania się materiałów niebezpiecznych;
- wymienić czynniki wpływające na dynamikę rozprzestrzeniania się materiałów niebezpiecznych;

- wskazać drogi wnikania materiału niebezpiecznego do organizmu człowieka;
- omówić wpływ na organizm człowieka wybranych materiałów niebezpiecznych,

14. Sorbenty, neutralizatory i dyspergenty – 1T

Materiał nauczania:

Zjawisko: sorpcji, neutralizacji, dyspersji. Przeznaczenie neutralizatorów, sorbentów i dyspergentów. Podstawowe neutralizatory, sorbenty i dyspergenty. Zastosowanie neutralizatorów, sorbentów i dyspergentów.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- zdefiniować pojęcia; neutralizacja, sorpcja, dyspersja;
- wyjaśnić przeznaczenie neutralizatorów, sorbentów i dyspergentów;
- wymienić najczęściej stosowane neutralizatory, sorbenty i dyspergenty;
- zastosować neutralizatory, sorbenty i dyspergenty do likwidacji zagrożeń.

15. Zadania strażaków w zastępie - 1T

Materiał nauczania:

Funkcje i zadania w zastępie gaśniczym i specjalnym. Oznakowanie członków zastępów.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- wymienić składy osobowe różnych zastępów gaśniczych i specjalnych;
- wymienić poszczególne funkcje członków zastępów;
- rozpoznać poszczególne oznakowania funkcyjnych w zastępie o różnym składzie osobowym;
- wskazać właściwe miejsce w samochodzie gaśniczym i specjalnym o różnych stanach załóg zgodnie z pełnioną funkcją.

16. Podstawy organizacji akcji gaśniczej - 1T

Materiał nauczania:

Elementy terenu akcji gaśniczej. Rodzaje i charakterystyka działań gaśniczych.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- opisać elementy terenu pożaru;
- opisać elementy terenu akcji gaśniczej;
- omówić natarcie i jego rodzaje;
- omówić obronę i jej rodzaje;
- omówić działania połączone.

17. Rozwijanie linii i zajmowanie stanowisk gaśniczych – 1T, 2P

Materiał nauczania:

Rozwijanie i zwijanie linii wężowych. Operowanie prądami gaśniczymi w różnych sytuacjach.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- dokonać podziału i omówić ogólne zasady budowy linii wężowych;
- wymienić i omówić rodzaje stanowisk gaśniczych;

- zbudować pionowe linie węzowe: po klatce schodowej, po drabinie, po elewacji budynku;
- zbudować linie węzowe przez torowisko tramwajowe i kolejowe, przez jezdnię, ciek wodny, przeszkodę pionową;
- przeprowadzić linię węzową przez miejsca grożące zniszczeniem;
- omówić podstawowe zadania prądownika;
- wymienić zasady i zadania roty w zakresie operowania prądem gaśniczym;
- zająć bezpieczne i skuteczne stanowisko gaśnicze;
- omówić główne zadania w zakresie współdziałania stanowisk gaśniczych;
- budować linie gaśnicze do podawania piany.

18. Gaszenie pożarów oraz środki gaśnicze – 1T, 2P

Materiał nauczania:

Rodzaje środków gaśniczych. Mechanizmy działania środków gaśniczych. Rodzaje prądów gaśniczych oraz techniki ich podawania (ołówkowanie, malowanie, pulsowanie, omiatanie). Zasady gaszenia pożarów różnych materiałów palnych.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- omówić rodzaje i wskazać mechanizm działania środków gaśniczych;
- scharakteryzować rodzaje prądów gaśniczych i omówić ich zastosowanie;
- zastosować techniki podawania środków gaśniczych (ołówkowanie, malowanie, pulsowanie, omiatanie);
- omówić zasady gaszenia pożarów w zależności od materiału palnego;
- zastosować odpowiedni rodzaj środka gaśniczego do rodzaju materiału palnego.

19. Formy działań gaśniczych – 1T

Materiał nauczania:

Natarcie, obrona, działania połączone. Lokalizacja i likwidacja pożaru. Szyki stanowisk bojowych: frontalne, jednostronnie i dwustronnie oskrzydłujące, okrężające.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- zdefiniować natarcie i obronę;
- rozróżnić obronę bliższą i dalszą;
- wyjaśnić pojęcie działania połączone;
- rozróżnić i omówić szyki stanowisk bojowych.

20. Taktyka zwalczania pożarów wewnętrznych i zewnętrznych – 2T, 6P

Materiał nauczania:

Prowadzenie działań ratowniczo - gaśniczych w trakcie pożarów zewnętrznych i wewnętrznych, ze szczególnym uwzględnieniem budynków na terenach wiejskich, maszyn rolniczych, lasów i zbiorników zamkniętych. Zagrożenia wynikające z prowadzenia działań ratowniczo – gaśniczych w budynkach i obiektach gospodarczych. Wybrane elementy taktyki gaśniczej z uwzględnieniem specyfiki zagrożeń powiatu. Techniki oddymiania pomieszczeń.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- wymienić zagrożenia specyficzne dla danego terenu oraz wybranych obiektów;
- omówić i prowadzić działania ratowniczo – gaśnicze w trakcie pożarów zewnętrznych i wewnętrznych;
- ugasić pożar zewnętrzny np. w lesie, maszyn rolniczych;
- ugasić pożar wewnętrzny np. w zabudowaniach wiejskich;
- zastosować zasady bezpieczeństwa podczas prowadzenia działań przy występowaniu zbiorników zamkniętych oraz cieczy palnych i gazów skroplonych;
- omówić techniki oddymiania pomieszczeń;

21. Taktyka zwalczania pożarów w transporcie drogowym – 2T

Materiał nauczania:

Zwalczanie pożarów pojazdów w transporcie drogowym osobowym. Zwalczanie pożarów pojazdów w transporcie drogowym towarowym.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- wymienić cechy charakterystyczne pożarów w transporcie drogowym osobowym i towarowym;
- poprowadzić działania ratowniczo-gaśnicze podczas pożaru w transporcie drogowym osobowym i towarowym.

22. Ratownictwo i ewakuacja podczas pożarów – 2T, 4T

Materiał nauczania:

Czynniki stwarzające zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi. Sposoby i zasady ewakuacji ludzi. Ewakuacja osób z dysfunkcjami. Ewakuacja zwierząt domowych i mienia ruchomego. Ewakuacja strażaka ze stref zagrożonych.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- wymienić zasady i warunki niezbędne do podjęcia i prowadzenia ewakuacji;
- wymienić czynniki stwarzające zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi;
- określić kolejność ratowania ludzi;
- dobrać technikę i sposób ewakuacji ludzi, do sytuacji i stanu poszkodowanego;
- omówić zasady ewakuacji osób z dysfunkcjami wzroku, słuchu i mowy;
- omówić zasady ewakuacji osób z zaburzeniami psychicznymi, umysłowymi;
- omówić zasady ewakuacji osób niesprawnych ruchowo i hospitalizowanych.
- omówić zasady postępowania z osobami ewakuowanymi;
- omówić zasady zachowania się zwierząt i owadów w sytuacjach zagrożenia;
- przeprowadzić ewakuację ludzi, zwierząt, i mienia;
- określić i zabezpieczyć miejsca składowania mienia.
- przeprowadzić ewakuację mienia;
- przedstawić zadania roty „ratowniczej”;
- omówić zasady ratowania strażaka przez strażaka;
- przeprowadzić ewakuację strażaka ze strefy pożaru w ramach rot/zastępu.

23. Wypadki drogowe - statystyka i przyczyny - 1T

Materiał nauczania:

Rodzaje wypadków drogowych. Statystyka wypadkowości w Polsce. Specyfika terenu akcji podczas wypadków drogowych.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- określić główne przyczyny wypadków i katastrof drogowych;
- określić skutki wypadków drogowych;
- scharakteryzować trudności ratownicze związane z terenem akcji ratowniczej;
- omówić wpływ towarzyszących zagrożeń na przebieg akcji, bezpieczeństwo poszkodowanych i ratowników.

24. Budowa pojazdów samochodowych – 2T**Materiał nauczania:**

Typy i konstrukcje pojazdów samochodowych. Charakterystyka napędów i układów jezdnych. Samochody specjalnego przeznaczenia. Alternatywne źródła zasilania pojazdów samochodowych (LPG, CNG, pojazdy hybrydowe) - zagrożenia.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- omówić budowę samochodów zgodnie z terminologią ratowniczą;
- przedstawić ogólny podział pojazdów drogowych;
- scharakteryzować elementy nośne i konstrukcyjne pojazdów drogowych;
- scharakteryzować rodzaje stosowanych materiałów i ich wpływ na bezpieczeństwo działań ratowniczych.
- omówić zagrożenia i postępowanie podczas działań ratowniczych z pojazdami zasilanymi LPG, CNG i pojazdami hybrydowymi.

25. Ratownicze zestawy hydrauliczne – 2T, 4P**Materiał nauczania:**

Rodzaje i budowa ratowniczego sprzętu hydraulicznego. Parametry narzędzi i osprzętu. Obsługa ratowniczych zestawów hydraulicznych.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- wymienić i omówić narzędzia i osprzęt wchodzący w skład zestawów hydraulicznych;
- podać podstawowe parametry narzędzi hydraulicznych;
- omówić przeznaczenie zestawów hydraulicznych;
- przygotować zestawy hydrauliczne do pracy;
- operować zestawami hydraulicznymi;
- omówić zasady bhp podczas przygotowywania zestawów do pracy i w czasie pracy zestawami.

26. Ratownicze zestawy pneumatyczne – 2T, 4P**Materiał nauczania:**

Rodzaje i budowa ratowniczego sprzętu pneumatycznego. Parametry narzędzi i osprzętu. Obsługa ratowniczych zestawów pneumatycznych.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- wymienić i omówić narzędzia i osprzęt wchodzący w skład zestawów pneumatycznych;
- podać podstawowe parametry narzędzi pneumatycznych;
- omówić przeznaczenie zestawów pneumatycznych;

- przygotować zestawy hydrauliczne do pracy;
- operować zestawami hydraulicznymi i pneumatycznymi;
- omówić zasady bhp podczas przygotowywania zestawów do pracy i w czasie pracy zestawami.

27. Organizacja akcji ratownictwa technicznego na szlakach komunikacyjnych – 1T, 2P

Materiał nauczania:

Elementy organizacji akcji ratownictwa technicznego na drogach. Rozpoznanie i zabezpieczenie działań ratownictwa drogowego. Wyznaczenie strefy zagrożenia. Zabezpieczenie ratowników i poszkodowanych. Działania ratownicze. Zakończenie działań.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- omówić elementy organizacji terenu akcji;
- określić sposób i zasady prowadzenia rozpoznania zdarzeń drogowych;
- wykonać stabilizację pojazdu w różnych warunkach terenowych;
- oznakować i zabezpieczyć strefę zagrożenia;
- prowadzić działania ratownicze;
- zabezpieczyć poszkodowanych podczas prowadzenia czynności ratowniczych.

28. Metody uwalniania osób poszkodowanych z samochodów osobowych, ciężarowych oraz autobusów – 2T, 6P

Materiał nauczania:

Sposoby torowania dostępu do osób poszkodowanych w wypadkach w zależności od typu pojazdu. Techniki pracy sprzętem ratowniczym. Karty ratownicze pojazdu.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- pracować zestawami hydraulicznymi/pneumatycznymi wykorzystując ich możliwości techniczno-użytkowe;
- korzystać z karty ratowniczej pojazdu;
- zastosować prawidłową metodę torowania dostępu do poszkodowanego;
- wykonać dostęp do osób poszkodowanych i odblokować je;
- omówić sposoby ewakuacji poszkodowanych z uszkodzonych pojazdów;
- ewakuować poszkodowanych;
- postępować z rannymi osobami.

29. Postępowanie w czasie akcji z występowaniem substancji niebezpiecznych – 1T

Materiał nauczania:

Charakterystyka oznaczeń pojazdów przewożących substancje niebezpieczne. Najczęściej transportowane substancje niebezpieczne. Zasady współdziałania z jednostkami ratowniczymi PSP.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- omówić zagrożenia wynikające z transportu substancji niebezpiecznych;
- omówić zasady i sposoby oznakowania materiałów niebezpiecznych i środków transportu;
- ocenić sytuację i możliwości własnego działania;
- dostarczyć i zastosować środki wiążące i neutralizatory;

- nadzorować teren akcji ratowniczej;
- współpracować z innymi podmiotami ratowniczymi.

30. Postępowanie ratownicze w czasie innych akcji komunikacyjnych – 2T

Materiał nauczania:

Specyfika wypadków w komunikacji kolejowej, lotniczej.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- scharakteryzować zagrożenia występujące podczas katastrof szynowych;
- omówić budowę pojazdów trakcyjnych i sieci trakcyjnej;
- odczytać i zastosować umowne znaki bezpieczeństwa stosowane w kolejnictwie dotyczące występującego zagrożenia;
- dostosować techniki prowadzenia działań w utrudnionych warunkach np. na nasypach, w tunelach i na wiaduktach;
- omówić metody dotarcia do uszkodzonych, wykonania dostępu i ewakuację z pojazdów szynowych i samolotów;
- omówić zasady i współdziałać ze służbami lotniczymi.

31. Działania ratownicze podczas innych miejscowych zagrożeń – 1T

Materiał nauczania:

Inne miejscowe zagrożenia. Działania ratownicze podczas uszkodzeń infrastruktury komunalnej (instalacje wodociągowe, kanalizacyjne, gazowe, elektryczne, ciepłownicze). Działania ratownicze podczas utrudnionych warunków atmosferycznych, porze nocnej. Ratowanie zwierząt w warunkach nietypowych.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- wyjaśnić pojęcie inne miejscowe zagrożenia;
- podać przykłady miejscowych zagrożeń;
- wymienić zasady postępowania podczas uszkodzeń infrastruktury komunalnej (instalacje wodociągowe, kanalizacyjne, gazowe, elektryczne, ciepłownicze);
- omówić zasady postępowania podczas działań ratowniczych w utrudnionych warunkach atmosferycznych, w tym porze nocnej.

32. Klasyfikacja i ogólna charakterystyka budowli hydrotechnicznych

śródlądowych i morskich – 2T

Materiał nauczania:

Rodzaje budowli hydrotechnicznych śródlądowych. Rodzaje budowli hydrotechnicznych morskich. Przyczyny awarii budowli hydrotechnicznych.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- rozpoznać rodzaje budowli hydrotechnicznych śródlądowych;
- rozpoznać rodzaje budowli hydrotechnicznych morskich;
- omówić przeznaczenie hydrotechnicznych obiektów piętrzących wodę;
- wymienić przyczyny awarii budowli hydrotechnicznych.

33. Zjawisko powodzi - 1T

Materiał nauczania:

Zjawisko podtopienia, wezbrania i powodzi. Rodzaje wezbrań. Charakterystyka fali powodziowej. Fazy powodzi.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- rozpoznawać rodzaje podtopień, wezbrań i powodzi;
- scharakteryzować falę powodziową;
- omówić fazy działań powodziowych.

34. Działania ratownicze i zabezpieczające podczas powodzi – 3T**Materiał nauczania:**

Rodzaje uszkodzeń budowli hydrotechnicznych. Metody ochrony wałów. Ewakuacja osób poszkodowanych, zwierząt i mienia. Znaki i gesty sygnalizacyjne podczas powodzi.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- patrolować obiekty hydrotechniczne i rozpoznawać miejsca uszkodzeń;
- uszczelniać, ograniczać przecieki;
- likwidować przebicia hydrauliczne;
- uszczelniać śluzy;
- budować i podwyższać wały;
- zastosować metody ochrony wałów od strony wodnej;
- ewakuować ludność, zwierzęta i mienie z terenów zagrożonych powodzią;
- rozpoznać osoby potrzebujące pomocy;
- rozpoznawać znaki i gesty sygnalizacyjne podczas powodzi;
- przeprowadzić akcję humanitarną na terenie powodziowym;
- stosować zasady odpompowywania wody z zalanych obiektów, terenów;
- scharakteryzować występowanie zagrożeń epidemiologicznych występujących w czasie i po powodzi.
- omówić podstawowa profilaktykę epidemiologiczną podczas powodzi.

35. Łączność bezprzewodowa i alarmowanie – 1T, 2P**Materiał nauczania:**

Podział sprzętu łączności. Urządzenia systemów alarmowania OSP. Zasady prowadzenia korespondencji radiowej. Kryptonimy okólnikowe. Obsługa radiotelefonów.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- wymienić rodzaje sprzętu do alarmowania i łączności bezprzewodowej;
- przyjąć, przekazać meldunek i zaalarmować jednostkę;
- obsłużyć sprzęt łączności bezprzewodowej;
- prowadzić korespondencję przy pomocy radiotelefonów przewodnych i nasobnych zgodnie z obowiązującymi zasadami;
- wymienić kryptonimy okólnikowe i scharakteryzować ich znaczenie;
- prowadzić łączność na miejscu akcji w ramach rot, zastępu.

36. Wydawanie sygnałów i poleceń uczestnikom ruchu lub innym osobom znajdującym się na drodze – 1T, 3P**Materiał nauczania:**

Uwaga: przedmiotowe zagadnienia należy realizować w oparciu o treści programowe zawarte w załączniku nr 3 do Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 lipca 2010 r. w sprawie kierowania ruchem drogowym (Dz. U. 2010 nr 123 poz. 840).

37. Pierwsza pomoc przedmedyczna – 2T, 4P

Materiał nauczania:

Bezpieczeństwo własne, poszkodowanego, miejsca zdarzenia. Ocena poszkodowanego, pozycja bezpieczna. Apteczka pierwszej pomocy. Resuscytacja bezprzyrządowa. Zabezpieczenie do czasu przybycia pomocy medycznej.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- ocenić zagrożenia dla siebie i poszkodowanego;
- korzystać ze sprzętu ochronnego znajdującego się na wyposażeniu apteczki pierwszej pomocy;
- stosować materiały opatrunkowe do opatrywania ran, w tym nakładać opatrunki osłaniające, chłonne i uciskowe;
- wykonać doraźne zatamowanie krwotoku;
- zdejmować kask u poszkodowanego motocyklisty;
- ocenić stan poszkodowanego w zakresie podstawowych funkcji życiowych, w tym: oceny przytomności, oceny oddychania, oceny krążenia;
- udrożnić drogi oddechowe;
- wykonać resuscytację krążeniowo-oddechową u dorosłych, w tym u kobiet ciężarnych oraz u dziecka;
- prowadzić sztuczną wentylację płuc;
- wykonać zewnętrzny masaż serca;
- ułożyć poszkodowanego w pozycji bezpiecznej;
- zapewnić komfort cieplny, spokój i bezpieczeństwo do chwili przekazania poszkodowanego zespołom ratownictwa medycznego;
- współdziałać ze służbami medycznymi.

38. Egzamin – 2T, 4P

IV. Literatura

1. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 roku o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. 2009 nr 178 poz. 1380 z późn. zm.).

2. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 roku o Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. 2013 poz. 1340 z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 18 lipca 2001 roku Prawo wodne (Dz.U. 2001 nr 115 poz. 1229).
4. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 roku Prawo Budowlane (Dz.U. 1994 nr 89 poz. 414).
5. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 lutego 2011 roku w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz. U. Nr 46, poz. 239).
6. Ceremoniał Ochotniczych Straży Pożarnych ZOSP RP z 27 września 2009 roku z późn. zm.
7. Regulamin umundurowania ZOSP RP z 27 września 2009 roku z późn. zm.
8. Regulamin musztry Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.
9. Regulamin ogólny Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.
10. Instrukcja w sprawie organizacji łączności w sieciach radiowych UKF PSP, stanowiąca Załącznik do Rozkazu nr 4 KG PSP z dnia 09 czerwca 2009 roku.
11. Adamski A., Zarzycki J., Podstawowe pojęcia i definicje z zakresu ratownictwa w transporcie, Szkoła Główna Służby Pożarniczej, Warszawa 1999 r.
12. Bielicki P., Ratownictwo i ewakuacja podczas pożaru, Centralna Szkoła Państwowej Straży Pożarnej, Częstochowa 2001 r.
13. Bielicki P., Wawrzynowicz H., Osoby z dysfunkcjami a postępowanie w czasie pożaru. Szkoła Bielicki P., Ratownictwo i ewakuacja podczas pożaru, Centralna Szkoła Państwowej Straży Pożarnej, Częstochowa 2001 r.
14. Bielicki P., Podstawy taktyki gaszenia pożarów, Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej, Kraków 1996 r.
15. Bielicki P., Taktyka działań gaśniczych dla słuchaczy kursu kwalifikacyjnego szeregowych Państwowej Straży Pożarnej, Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej, Fundacja Edukacja i Technika Ratownictwa, Warszawa 2004 r.
16. Cimolino U., Heck J., Linde Ch., Springer H., Südmersen J., Ratownictwo techniczne podczas wypadków z udziałem samochodów ciężarowych, Edura, Warszawa 2003 r.
17. Derecki T., Sprzęt pożarniczy do podawania wody i pian gaśniczych, SGSP Warszawa 1999 r.
18. Gil D., Sprzęt gaśniczy, SP PSP Bydgoszcz 2004 r.
19. Gil D., Sprzęt ratowniczy, SP PSP Bydgoszcz 2004 r.
20. Gil D., Wyposażenie osobiste i ochronne strażaka, SP PSP Bydgoszcz 2004 r.
21. Guzewski P., Pawłowski R., Ranecki J., Ubrania ochrony przeciwchemicznej, Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej, Poznań 1997 r.
22. Konecki M., Król B., Wróblewski D., Nowoczesne metody działań ratowniczo-gaśniczych, Szkoła Główna Służby Pożarniczej, Warszawa 2003 r.
23. Nocoń W., Kokot-Góra Sz., Cytawa A., Grzyb P., Podstawy zabezpieczenia i ratowania strażaków podczas wewnętrznych działań gaśniczych, Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie, 2011 r.
24. Schroeder M., Osoby i zjawiska towarzyszące akcji ratowniczej, Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej, Poznań 2001 r.
25. Wiśniewski W., Organizacja i technologia gaszenia pożarów lasu, Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej, Poznań 2001 r.
26. Dubicki A., Dorzecze odry, monografia powodzi, lipiec 1997r, IMiGW, Warszawa 1999 r.
27. Gil D., Wyposażenie techniczne straży pożarnych, Sprzęt ratowniczy, SP PSP Bydgoszcz 2009 r.
28. Gil D., Sprzęt ratowniczy, SP PSP Bydgoszcz 2004 r.
29. Jarocki W., Budownictwo wodne., PWSZ, Warszawa 1966 r.
30. Praca zbiorowa, „Budowle piętrzące”, Arkady, Warszawa 1972 r.